

**IJTIMOIIY PEDAGOGIKA VA PEDAGOGIK SOTSIOLOGIYAGA
EHTIYOJ VA ZAMONAVIY JAMIYAT RIVOJINING ZARURIY
SHARTLARI**

Amriyeva Xanifa Abdurasul qizi-

UNIVERSITY OF MANAGEMENT AND FUTURE TECHNOLOGIES»

universiteti, Pedagogika psixologiya fakulteti, K 500 24 GURUX 2 KURS talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ijtimoiy pedagogika va pedagogik sotsiologiyaning zamonaviy jamiyat taraqqiyotida tutgan o'ri, ularning mazmuni va asosiy vazifalari keng yoritilgan. Globallashuv, axborotlashuv, urbanizatsiya, migratsiya hamda ta'lim tizimidagi islohotlar natijasida mazkur fanlarga ehtiyojning ortib borishi ilmiy asosda tahlil qilingan. Shuningdek, shaxsning ijtimoiylashuvi, ta'limda ijtimoiy adolatni ta'minlash, oilaviy tarbiya madaniyati va jamiyat hamkorligining kuchayishi kabi omillar ijtimoiy pedagogika va pedagogik sotsiologiyaning zaruriy shartlari sifatida ko'rib chiqilgan. Maqola ushbu sohalarining jamiyat barqaror rivojidagi ahamiyatini asoslab beraman.

Kalit so'zlar: ijtimoiy pedagogika, pedagogik sotsiologiya, zamonaviy jamiyat, ta'lim tizimi, ijtimoiylashuv, ijtimoiy adolat, yoshlar tarbiyasi, axborotlashuv, urbanizatsiya, migratsiya, oilaviy tarbiya, sotsiologik tahlil, ta'lim islohotlari.

Kirish

Bugungi globallashuv va axborot oqimlari keskin kuchayayotgan davrda jamiyatning ijtimoiy hayotida sodir bo'layotgan o'zgarishlar ta'lim tizimidan ham yangi yondashuvlarni talab qilmoqda. Shaxsning barkamol rivoji, yoshlarning ijtimoiy moslashuvi, oilaviy tarbiya madaniyati hamda ta'lim muassasalari va jamiyat o'rtasidagi hamkorlikni samarali yo'lga qo'yishda ijtimoiy pedagogika va pedagogik sotsiologiya muhim o'rin egallaydi. Mazkur fanlar jamiyat va shaxs o'rtasidagi murakkab munosabatlarni ilmiy asosda o'rganib, ta'lim-tarbiya jarayonining ijtimoiy mazmunini chuqur tahlil qiladi.

Ijtimoiy pedagogikaning mazmuni va uning zamonaviy jamiyatdagi oʻrni

Ijtimoiy pedagogika shaxsning ijtimoiylashuvi, tarbiya jarayonining ijtimoiy omillari, oilaning, maktabning, mahalla va jamoatchilikning tarbiyaviy funksiyalarini oʻrganuvchi fan sifatida bugungi kunda yanada katta ahamiyat kasb etmoqda.

Ijtimoiy pedagogikaning asosiy vazifalari:

Shaxsning jamiyatga moslashuvini taʼminlash;

Turli yoshdagi insonlarning ijtimoiy muammolarini aniqlash va ularni bartaraf etish yoʻllarini koʻrsatish;

Ijtimoiy xavf guruhlaridagi bolalar va yoshlarni qoʻllab-quvvatlash mexanizmlarini ishlab chiqish;

Taʼlim va tarbiya jarayonida ijtimoiy hamkorlikni shakllantirish.

Zamonaviy jamiyatning murakkab strukturasida yoshlarning oilaviy nizolar, axborot talqini, internet muhitidagi xatarlar, migratsiya, urbanizatsiya kabi omillar bilan toʻqnash kelishi ijtimoiy pedagogning rolini yanada oshirmoqda.

Pedagogik sotsiologiyaning mohiyati va ahamiyati

Pedagogik sotsiologiya taʼlim jarayonini ijtimoiy hodisa sifatida oʻrganib, taʼlim tizimidagi ijtimoiy munosabatlar, guruhlar, institutlar va ularning taraqqiyotini tahlil qiladi.

Pedagogik sotsiologiyaning tadqiqot yoʻnalishlari:

Taʼlimning jamiyat taraqqiyotiga taʼsiri;

Yoshlarning taʼlimga boʻlgan munosabati va motivatsiyasi;

Oʻqituvchi va oʻquvchi oʻrtasidagi ijtimoiy munosabatlarning oʻzgarishi;

Taʼlim muassasalarining ijtimoiy institut sifatidagi funksiyasi;

Taʼlimdagi tengsizliklar, gender masalalari, ijtimoiy adolat muammolari.

Mazkur fan taʼlim jarayonida yuzaga keladigan sotsiologik muammolarni nafaqat aniqlaydi, balki ularni hal etish boʻyicha ilmiy asoslangan tavsiyalar ham ishlab chiqadi.

Mazkur fanlarga ehtiyojning ortish sabablari

Internet texnologiyalari, ijtimoiy tarmoqlar va raqamli vositalarning keng tarqalishi bolalar va yoshlarni yangi ijtimoiy-psixologik muammolarga duchor qilmoqda. Ijtimoiy pedagoglar ana shunday muammolarni oldindan aniqlash va ularni bartaraf etish bilan shug'ullanadi.

Yangi ijtimoiy muhitga moslashish, madaniy farqlarni qabul qilish va mahalliy jamiyatga integratsiyalashuv jarayonida ijtimoiy pedagogikaning roli ortadi.

Zamonaviy oilalarda bandlik darajasining ortishi, ajralish holatlarining ko'payishi, ota-onalarning tarbiyaviy yuklamasi kamayishi natijasida yoshlar tarbiyasida maktab, mahalla va jamoatchilikning roli oshmoqda.

Ta'lim mazmunining yangilanishi, kompetensiyaga asoslangan yondashuv, inkluziv ta'limning joriy etilishi pedagogik sotsiologiyaning amaliy ahamiyatini oshirmoqda.

Zamonaviy jamiyat rivojida ijtimoiy pedagogika va pedagogik sotsiologiyaning zaruriy shartlari

Bu fanlar orqali shaxsning psixologik, axloqiy, madaniy, jismoniy va intellektual rivojlanishi chuqur o'rganilib, jamiyat uchun foydali insonni tarbiyalashning konseptual yo'llari ishlab chiqiladi.

Ijtimoiy tengsizliklarni bartaraf etish, imkoniyati cheklangan bolalarni qo'llab-quvvatlash, ta'lim resurslariga teng kirishni tashkil etish zamonaviy jamiyat uchun muhim shartdir.

Mahalla, oila, maktab va davlat tashkilotlari o'rtasida hamkorlikni yo'lga qo'yish – rivojlangan davlatlar ta'lim strategiyasining asosiy talabidir.

Yoshlar o'rtasida deviant xulq, zo'ravonlik, internet qaramligi, maktabdan chetlashish kabi muammolarning oldini olishda ijtimoiy pedagogikaning ahamiyati beqiyos.

Xulosa

Ijtimoiy pedagogika va pedagogik sotsiologiya zamonaviy jamiyatning barqaror rivojlanishida strategik ahamiyatga ega. Bu fanlar ta'lim jarayonini chuqur ijtimoiy mazmunda o'rganib, shaxsning ijtimoiylashuvini — jamiyat va ta'lim tizimi

o'rtasidagi uzviy aloqalarni mustahkamlaydi. Shuningdek, ular yosh avlodning ijtimoiy xatarlar oldida himoyalaniishi, ta'limda tenglik, oilaviy tarbiya madaniyati va jamiyatning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi. Shunday ekan, ushbu sohalarni rivojlantirish, ilmiy tadqiqotlarni kengaytirish va mutaxassislar tayyorlash – jamiyat taraqqiyotining zaruriy shartlaridan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Xaydarov. S.A. (2025). Oilaviy tarbiyada va maktab tarbiyasida yuzaga keladigan risklar. 16-son. 9-11.
2. Хайдаров С. (2024). Spiritual influence on child education in families. Web of Teachers: Inderscience Research. 2 (11). 203-205.
3. Хайдаров С. (2025). Oilalarda farzand tarbiyasiga ruhiy ta'sir etkazish. Modern Education and Development. 3 (17). 23-27.
4. Khaydarov S.A. (2025). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. Modern Education and Development. 3 (17). 28-33.
5. Xaydarov S.A. (2025). Ijtimoiy-gumanitar fanlarda raqamli metodlardan foydalanish yo'llari. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 2(1). 91-94.
6. Xaydarov S.A. (2025). Yoshlarda vatanparvarlik hisini tarbiyalashda Boburnoma asariga ishlangan miniatyuralarning ahamiyati. Til va adabiyot.uz. 2.11-12.
7. Khaydarov S.A. (2025). On analysis of family factors and social creativity issues in the study of the psychological portrait of educational institutions' leaders. Tuijin Jishu/Journal of Propulsion Technology ISSN: 1001-4055 Vol. 46 No. 2.
8. Хайдаров С. (2025). Pedagogik risklarni boshqarishning nazariy asoslari va globallashtirish jarayonidagi ahamiyati. 3 (9). 261-265.